

българското обединително дѣло, щѣха да бждатъ прѣдолени и по-лесно, и по-скоро, ако на пжтя не бѣше се изпрѣчила гигантската сила на византийската държава. Само послѣдната попрѣчила на българитѣ до край да изпълнятъ мисията си и да образуватъ една велика българска държава, съставена отъ всички южни словѣни. Византийцитѣ считали за свои собствени словѣнскитѣ области, особено македонскитѣ и тракийскитѣ. Затова, колчимъ българитѣ се опитвали да присѣдинятъ нѣкоя областъ, тѣ считали това за нарушение на сувереннитѣ имъ права и ако обстоятелствата имъ позволявали и не ги застрашавала отъ друга страна нѣкоя грозна опасностъ, тѣ имъ обявявали война. Българитѣ изпохабили жизненитѣ си сили въ борбитѣ си противъ вийзантицитѣ. Послѣднитѣ отъ държавно-политична гледна точка били напълно оправдани, защото увеличаването на българитѣ ставало на тѣхна смѣтка и било причина за тѣхното омаломощаване и обезсилване. Прочее за българитѣ било ясно, че за да могатъ да образуватъ голѣма българска държава, въ чийто съставъ би влѣзли всички южни словѣни, необходимо нужно било България да бжде толкова силна, че съ едната си ржка здраво да държи прикована Византия на цариградскитѣ стѣни, а съ другата смѣло и бързо да обединява словенскитѣ области. Такъвъ благоприятенъ за българитѣ моментъ настѣпилъ въ царуването на Крума. Но България тогава още не била достигнала до оная културна и морална висота, че напълно да замѣсти изпждената отъ Европа Византия и да образува на Балканския полуостровъ една голѣма словѣнска държава. Вторъ подобенъ моментъ настѣпилъ въ царуването на Симеона. Тогава България била страна културна и богата, имала своя писменность и била центъръ и стоварище на всѣсвѣтската търговия. Но за обадинението на всички южни